

Kedvezőbb adózási rendszer

Ez év elejétől jelentős változások állnak be a családi gazdálkodás üzemi formái tekintetében. Az Országgyűlés 2020. november 30-án elfogadta a családi gazdaságokról szóló 2020. évi CXIII. törvényt, amelynek célja, hogy megreformálja az őstermelőkre és családi gazdaságokra vonatkozó szabályokat. Célja, hogy átláthatóbb és egyszerűbb szabályozási viszonyokat teremtve kedvezőbb adózási rendszerrel támogassa a hatálya alá tartozó gazdálkodási formákat, ezáltal növelve azok versenyképességét és elősegítse a gazdálkodók számára az optimális működési forma kiválasztását. A törvény 2021. január 1-jén lépett hatályba, és három működési formát von a szabályozási körébe: az őstermelőket, az őstermelők családi gazdaságát és az eddig ismeretlen családi mezőgazdasági társaságokat. Ezúttal az első két kategóriára vonatkozó ismereteket közöljük.

Jelenleg mintegy 291 ezer személy rendelkezik őstermelői igazolvánnyal, továbbá 23 ezer családi gazdaság van nyilvántartásban, így az új szabályozás a magyar agráriumban gazdálkodók jelentős hányadát érintik.

MEZŐGAZDASÁGI ŐSTERMELŐK

A mezőgazdasági őstermelőkre vonatkozó korábbi szabályok megalkotásának koncepcióját jól mutatja, hogy a mezőgazdasági őstermelő fogalmát a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Szja tv.) rendelkezései között találjuk, azaz a mezőgazdasági őstermelő elsődlegesen adózási kategóriaként jelent meg a jogalkotásban. Az új szabályozás túllép ezen a szemléleten, és a mezőgazdasági őstermelői forma szabályait immár egy önálló jogszabályban állapítja meg.

A hatályba lépő rendelkezések értelmében mezőgazdasági őstermelő az a 16. életévét betöltött, a mezőgazdasági őstermelői nyilvántartásban szereplő természetes személy, aki saját gazdaságában őstermelői tevékenységet folytat. Amennyiben ezt összevetjük az Szja tv.-ben rögzített fogalommal, láthatjuk, hogy az új szabályozás a mezőgazdasági őstermelő fogalmának meghatározása körében az Szja tv. definícióját követi, ugyanis továbbra is csak természetes személyek tartozhatnak ebbe a kategóriába, feltétel a 16. életév betöltése és a saját gazdaságban történő tevékenység folytatása.

Aki tehát 2020. december 31. napjával mezőgazdasági őstermelőnek minősült, az új rendelkezések hatálybalépésével sem kerül ki de jure a mezőgazdasági őstermelők nyilvántartásából, azonban a továbbiakban az új törvényi rendelkezések lesznek rá irányadóak.

Fontos különbség azonban az Szja tv.-ben foglaltakhoz képest, hogy míg a korábbi szabályozás szerint csak az Szja tv. 6. számú mellékletében tételesen felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenységet lehetett mezőgazdasági őstermelőként végezni, addig az új törvényi rendelkezések az őstermelők tevékenységi körét bővítik, a Földforgalmi törvény szerinti mező-, erdőgazdasági és kiegészítő tevékenységek is folytathatók mezőgazdasági őstermelőként.

A mezőgazdasági őstermelő az őstermelői tevékenységét önállóan vagy őstermelők családi gazdaságának tagjaként végezheti, azonban az őstermelői tevékenysége tekintetében nem folytathat egyéni vállalkozói tevékenységet, azaz az átfedés az őstermelői és egyéni vállalkozói tevékenységek között nem lehetséges.

További korlát a kiegészítő tevékenységgel kapcsolatban, hogy az abból származó éves bevétel nem haladhatja meg az őstermelői tevékenységből származó éves bevételének negyedét. Erre kiemelten fontos figyelni, mivel ha a 25 százalékos határt a kiegészítő tevékenység meghaladja, akkor a kiegészítő tevékenység teljes bevételét úgy kell tekinteni, mintha az nem őstermelői tevékenységből származna, így arra eltérő adózási szabályok lesznek irányadóak.

Fontos kitétel, hogy kizárólag azon tevékenységek tartozhatnak az őstermelői tevékenységek alá, amelyek az őstermelői nyilvántartásba felvételre kerülnek.

Az őstermelői tevékenység folytatásának egyszerűsítését szolgálja az új jogszabály azon kitétele, hogy az előállított termék értékesítése során az őstermelő nevében, annak képviselőjeként közeli hozzátartozója vagy alkalmazottja is eljárhat, így az őstermelő nem köteles az értékesítés folyamatában személyesen részt venni.

Az őstermelők nyilvántartásba vétele az erre vonatkozó kérelem alapján a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara (a továbbiakban: kamara) által történik, egyúttal az adatok megváltozásának átvezetését is a kamarától kell kérelmezni, 15 napon belül. A nyilvántartásból való törlésre akkor kerülhet sor, ha a nyilvántartott ezt maga kérelmezi, elhalálozás esetén, a törvényi kritériumoknak való meg nem felelés, illetve támogatás igénybevétele során megvalósuló valótlán adatszolgáltatás esetén. Ezekon kívül, ha a nyilvántartott a változásbejelentési kötelezettségének felszólítás ellenére nem tesz eleget, illetve, ha a mezőgazdasági igazgatási szerv ellenőrzése során véglegessé vált döntésével szabálytalanságot állapít meg, és a tevékenységtől való eltiltást 6 hónapon belül már alkalmazta. Amennyiben a törlésre az utóbbi három esetben kerül sor, a törölt személy a törléstől számított öt évig nem vehető ismételt nyilvántartásba. Önmagában tehát az a tény, hogy a nyilvántartott a nyilvántartásba bejegyzett őstermelői tevékenységet nem gyakorolja, nem eredményezi a nyilvántartásból való automatikus törlést, azt az őstermelőnek magának kell kérnie.

Az őstermelők ellenőrzését a mezőgazdasági szakigazgatási szerv végzi. Jogsértés megállapítása esetén a mezőgazdasági őstermelő bírsággal sújtható, illetve a forgalmazott termék forgalomból való kivonása is elrendelhető, és a mezőgazdasági őstermelő költségére megsemmisíthető, végül a mezőgazdasági őstermelő az adott tevékenységtől legfeljebb 5 éves időtartamra is eltiltható.

ŐSTERMELŐK CSALÁDI GAZDASÁGA

A 2021. január 1-jén hatályba lépett szabályok jelentős módosításnak vetik alá a csalá-

di formában végzett közös mezőgazdasági tevékenységet. Az új törvény a családi gazdaság fogalma helyett bevezette az „őstermelők családi gazdaságát”, egyúttal szabályozása alá vonta a korábbi családi gazdaság mellett a közös őstermelői tevékenységet is.

Az őstermelők családi gazdasága olyan önálló jogalanyisággal és a tagok vagyontól elkülönült vagyonnal nem rendelkező, legalább két, egymással hozzátartozói láncolatban álló mezőgazdasági őstermelő tag által létrehozott termelési közösség, amelynek keretein belül a mezőgazdasági őstermelők az őstermelői tevékenységüket közös gazdaságukban, valamennyi tag személyes közreműködésén alapulva, összehangoltan végzik.

Hiánypótló és üdvözlendő továbbá azon jogalkotói koncepció, amely a Polgári Törvénykönyvben foglalt polgári jogi társaság szabályait az őstermelők családi gazdasága vonatkozásában mögöttesen alkalmazni rendeli, amennyiben arra az új törvény sajátos rendelkezéseket nem tartalmaz. A korábbi szabályozás adós maradt a Ptk. mögöttes rendelkezéseinek alkalmazásával, így számos olyan kérdésben, amelyről sem a családi gazdaságot alapító szerződésben nem rendelkeztek a felek, sem a 326/2001. (XII. 30.) Kormányrendelet nem állapított meg részletszabályt, jogalkalmazási bizonytalanság állt fent.

Az új szabályozás értelmében az őstermelők családi gazdasága továbbra sem minősül jogi személynek, azaz nem önálló jogalany, ekként önálló, elkülönült vagyonnal sem rendelkezik. Létrehozásához legalább két személy szükséges, akik egymással hozzátartozói láncolatban állnak, egyúttal mezőgazdasági őstermelőnek minősülnek. Egy mezőgazdasági őstermelő egyidejűleg csak egy őstermelők családi gazdaságának lehet tagja. Bármely tag tagsági jogviszonyának megszűnése azonban mindaddig nem eredményezi az őstermelők családi gazdaságának megszűnését, amíg a tagok száma egy före nem csökken.

A tagsági jogviszony megszűnik, ha a tag őstermelők családi gazdaságából történő kilépését az őstermelői nyilvántartásban átvezetik, a tagot törlik az őstermelői nyilvántartásból, a tag elhalálozik vagy a tag vonatkozásában a hozzátartozói láncolat megszakad.

A törvény szóhasználatára tekintettel a hozzátartozói láncolat fogalmának magyarázata szükséges. Az értelmező rendelkezések szerint a hozzátartozói láncolat a Ptk. szerinti közeli hozzátartozókból (a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott,

a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő és a testvér) és ezen személyek hozzátartozóiból (a közeli hozzátartozó, az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, és a testvér házastársa) álló csoport.

Tekintettel arra, hogy az őstermelők családi gazdaságának tagja kizárólag mezőgazdasági őstermelő lehet, a rájuk vonatkozó megkötésekből következik, hogy őstermelők családi gazdaságába csak 16 éven felüli tagot lehet felvenni. Mivel a már bejegyzett családi gazdaságok 2021. január 1-jétől automatikusan őstermelők családi gazdaságként működnek tovább, az életkori kritérium alól a jogalkotó ezen őstermelők családi gazdasága tekintetében kivételt tesz, azaz azon személyek, akik 2020. december 31. napján családi gazdaság tagjai voltak, 2021. január 1. napjától kezdődően mezőgazdasági őstermelőnek minősülnek akkor is, ha az életkori feltételeknek nem felelnek meg.

A korábbi szabályozáshoz hasonlóan az őstermelők családi gazdaságának alapításához is szükséges a tagok közötti írásbeli szerződés megkötése, ami a tagok közötti alapvető kérdéseket rendezi. A szerződésben kötelező jelleggel legalább a következő kérdésekben meg kell állapodniuk a feleknek: a használatukban lévő mező-, erdőgazdasági hasznosítású földnek, a használatukban lévő mezőgazdasági termelőeszközöknek, az azokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogoknak az őstermelők családi gazdasága tagjai által végzett közös gazdálkodás érdekében való rendelkezésre bocsátásáról, a folytatandó mezőgazdasági és kiegészítő tevékenységekről, a személyes közreműködés formájáról, az őstermelők családi gazdaságát képviselő őstermelő személyéről és végül az őstermelők családi gazdaságának központjáról.

A felsorolásból a használatban álló földek rendelkezésre bocsátása külön vizsgálatot igényel. A normaszöveg értelmezése szerint a tagok nem választhatnak a tekintetben, hogy mely földeket kívánják vagy nem kívánják rendelkezésre bocsátani, hanem az valamennyi olyan földterületre kiterjed, amelyen a tagnak használati jogosultsága áll fent. Értelemszerűen, ha valamely földrészleten bár tulajdonjoggal rendelkezik a tag, de a használati jogosultság harmadik személyé (pl. haszonbérlet jogcímén), akkor ezek az őstermelők családi gazdasága részére nem bocsáthatók rendelkezésre.

Az őstermelők családi gazdasága a nyilvántartásba vétellel jön létre. A nyilvántartásba vétel iránti kérelemhez csatolni kell a

hozzátartozói minőségről szóló igazolásokat és a már részletezett szerződést. A nyilvántartásba vételről jelen esetben is a kamara dönt.

A változásbejelentési kötelezettség a szerződés módosításáról, valamint a tagok hozzátartozói minőségében, a hozzátartozói láncolatban elfoglalt helyében bekövetkezett változásról az őstermelők családi gazdaságának képviselőjét terheli, amely kötelezettségének 15 napon belül kell eleget tennie. A kamara törli a nyilvántartásból az őstermelők családi gazdaságára vonatkozó adatokat, ha a hozzátartozói láncolat megszakad.

Az őstermelők családi gazdaságának működése tekintetében kiemelendő, hogy az őstermelők családi gazdaságának képviselője a többi tag képviselőjében az őstermelők családi gazdasága tevékenysége körében jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, továbbá a termék értékesítése során az őstermelők családi gazdasága tagjának nevében, annak képviselőjeként az őstermelők családi gazdaságának bármelyik tagja vagy alkalmazottja is eljárhat.

A közös tevékenység nyeresége és vesztesége – ha a tagok eltérően nem állapodnak meg a szerződésben – a tagok közt egyenlő arányban oszlik meg. A tagsági jogviszony megszűnése esetén a taggal hatvan napon belül el kell számolni. A közös használatba adott mező-, erdőgazdasági hasznosítású föld és mezőgazdasági termelőeszközök használatát, azokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogokat vissza kell szolgáltatni.

Az őstermelők családi gazdaságának ellenőrzését jelen esetben is a mezőgazdasági szakigazgatási szerv végzi, ennek során vizsgálja az őstermelők családi gazdaságának tevékenységét, az őstermelők családi gazdaságának képviselője által közölt és nyilvántartásba vett adatok és nyilatkozatok valódiságát, valamint a forgalomba hozott termékek értékesítésének jogszerűségét. A mezőgazdasági szakigazgatási szerv a tevékenység nem jogszerű folytatásának megállapítása esetén bírságot szabhat ki, illetve elrendeli az őstermelők családi gazdasága által jogellenesen forgalmazott termék forgalomból való kivonását és a mezőgazdasági őstermelő költségére történő megsemmisítését, valamint a mezőgazdasági őstermelőnek a tevékenységtől történő eltiltását legfeljebb öt évig terjedő időtartamra.

Dr. Mikó András

ügyvéd

www.drmikoandras.hu

(Folytatjuk)